
Doprawdy litość to zbrodnia

Księga jubileuszowa
z okazji 70. urodzin
Profesora Bogusława Sygita

---

pod redakcją
Brunona Hołysta

oraz

Jerzego Dużego
Piotra Grzegorzcyka
Zbigniewa Wardaka
Damiana Wąsika

**Doprawdy
litość to zbrodnia**

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Doprawdy litość to zbrodnia

Księga jubileuszowa
z okazji 70. urodzin
Profesora Bogusława Sygita

---

pod redakcją
Brunona Hołysta
oraz
Jerzego Dużego
Piotra Grzegorzcyka
Zbigniewa Wardaka
Damiana Wąsika

Brunon Hołyst – Uczelnia Łazarskiego, Instytut Kryminalistyki i Kryminologii
Katedra Prawa Karnego, 02-622 Warszawa, ul. Świeradowska 43

Piotr Grzegorzczak, Zbigniew Wardak – Uniwersytet Łódzki, Wydział Prawa i Administracji
Katedra Postępowania Karnego i Kryminalistyki, 90-232 Łódź, ul. Kopcińskiego 8/12

Jerzy Duży, Damian Wąsik – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Collegium Medicum w Bydgoszczy, Wydział Nauk o Zdrowiu
Zakład Podstaw Prawa Medycznego, 85-077 Bydgoszcz, ul. Świętojańska 20

RECENZENT

Tomasz Grzegorzczak

REDAKTOR INICJUJĄCY

Monika Borowczyk

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Ewa Siwińska

SKŁAD I ŁAMANIE

AGENT PR

PROJEKT OKŁADKI

Katarzyna Turkowska

© Copyright by Authors, Łódź 2018

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2018

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
Wydanie I. W.08745.18.0.K

Ark. wyd. 46,0; ark. druk. 58,5

ISBN 978-83-8142-221-5
e-ISBN 978-83-8142-222-2

Spis treści

Życiorys odręczny.....	11
List gratulacyjny Rektora Uniwersytetu Łódzkiego.....	35
List gratulacyjny Prokuratora Krajowego.....	37
List gratulacyjny Dyrektora Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.....	39
List gratulacyjny Komendanta Wojewódzkiego.....	41
List gratulacyjny Krajowej Reprezentacji Samorządowych Kolegiów Odwoławczych.....	43
Dorobek naukowy, popularnonaukowy i organizacyjny prof. dr. hab. Bogusława Sygita.....	45
Andrzej Bałandynowicz – <i>Transkulturowa i interdyscyplinarna demarkacja normatywna systemicznego określenia zjawiska przemocy w rodzinie....</i>	75
Ewa Gruza – <i>Status i ochrona prawna biegłego sądowego.....</i>	91
Marek Harat, Kamil Krystkiewicz – <i>Czy śmierć mózgu jest śmiercią człowieka? Spojrzenie lekarza neurochirurga.....</i>	105
Brunon Hołyst – <i>Model myślenia kryminalistycznego.....</i>	117
Jerzy Kasprzak – <i>Dowód naukowy – dzieje i współczesność.....</i>	135
Hubert KołECKI – <i>Szare plamy w obrazie zakresu i sposobu uprawiania kryminalistyki uniwersyteckiej w Polsce.....</i>	147
Grażyna Odrowąż-Sypniewska, Kornelia Kędziora-Kornatowska, Andrzej Tretyń, Mariusz Dubiel, Michał Dubiel – <i>Eksmisja osoby obłożnie chorej z mieszkaniowego zasobu gminy – problemy natury praktycznej i teoretycznej.....</i>	165

Lech K. Paprzycki – <i>Sam ślad DNA nie wystarcza dla ustalenia kto prowadził pojazd</i>	175
Wiesław Pływaczewski, Piotr Chlebowicz – <i>Wersja kryminalistyczna na tle problematyki operacyjnej analizy kryminalnej</i>	181
Bronisław Sitek – <i>Typy czynów przestępczych i ich typizacja w świetle postanowień lex Iulia de vi publica</i>	193
Michał Szpinda – <i>Nowoczesne metody ilościowe w badaniach anatomicznych płodu człowieka – nasze 20-letnie doświadczenie, wyniki i wyzwania</i> ...	207
Tomasz Bekrycht – <i>Między dowodzeniem a prawdziwością</i>	213
Zbigniew Bukowski – <i>Administracyjnoprawne uwarunkowania sportu powszechnego</i>	227
Jerzy Duży – <i>Konsekwencje nadinterpretacji pośredniego zakazu reformationis in peius</i>	237
Wojciech Filipkowski – <i>Zakres kryminalistycznych badań nad przestępstwami o charakterze terrorystycznym – przyczynek do dyskusji</i>	249
Mieczysław Goc – <i>Dlaczego jest potrzebna ustawa o dokumentach publicznych</i>	261
8 Mariusz J. Golecki – <i>Regulacja i deregulacja z perspektywy nowej ekonomii instytucjonalnej</i>	281
Radosław Krajewski – <i>Pornografia jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstw z nią związanych</i>	291
Tomasz Kuczur – <i>Szpiegostwo jako kategoria prawnokarna – wprowadzenie do problematyki</i>	301
Jarosław Moszczyński – <i>Daktyloskopia – rozwój i nowe wyzwania</i>	317
Radosław Olszewski – <i>Podstawy ponownego prowadzenia umorzonoego postępowania przygotowawczego</i>	333
Przemysław Palka – <i>O prawnokarnej ochronie prawdy historycznej – zagadnienia wybrane</i>	345
Denis Solodov, Illia Solodov – <i>Kontradyktoryjność biegłych w procesie karnym: aspekty prawne i etyczne</i>	367
Maciej Słupski – <i>Przygotowanie chorych do zabiegu przeszczepienia wątroby</i>	383
Adam Sudoł, Magdalena Bierzyńska-Sudoł – <i>Wojenne losy i powojenne dokonania Edwarda Franciszka Szczepanika – ostatniego premiera rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie</i>	387
Adrianna Szczehowicz, Elżbieta Żywucka-Kozłowska – <i>Wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec skazanych przewlekle chorych</i>	405

Jarosław Szczechowicz – Wybrane zagadnienia ochrony dóbr osobistych na tle regulacji art. 13 ust 2 prawa prasowego.....	421
Krystyna Szczechowicz – Postępowanie w przedmiocie umorzenia postępowania i orzeczenia środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia sprawcy w zakładzie psychiatrycznym.....	433
Małgorzata Szwejkowska – Model postępowania wobec niepoczytalnych sprawców czynów zabronionych w Republice Federalnej Niemiec.....	447
Dariusz Świecki – Odpowiedzialność karna za przedstawienie nieumyślnie fałszywej opinii (art. 233 § 4a k.k.).....	457
Grzegorz Wiciński – Przedmiot i zakres polityki karania.....	471
Bartosz Wojciechowski – Sprawdzalność rozstrzygnięcia sądowego jako element jego racjonalizacji.....	485
Wojciech Zalewski – Policja – w poszukiwaniu optymalnego modelu.....	503
Michał Błoński – Eliminacyjny bieg przepisów ustawy (art. 9 § 1 k.w.). Zagadnienia wybrane.....	515
Anita Gałęska-Śliwka, Marcin Śliwka – Praktyki naruszające zbiorowe prawa pacjentów do dokumentacji medycznej – uwagi na tle orzecznictwa sądów administracyjnych.....	525
Krzysztof Gieburowski, Piotr Guzowski – Oględziny miejsca pożaru – założenia i praktyka.....	541
Adam Grajewski – Zastosowanie analizy stratygrafii jako narzędzia przy kryminalistycznym wydobyciu zakopanych zwłok.....	553
Józef Gurgul – O „niezagrożonej” przyszłości Archiwów X kilka zdań.....	571
Wiesław Juchacz – Przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.....	589
Michał Kurowski – Eliminowanie śladów pozostawionych na miejscu zdarzenia przez organy oględzinowe. Tryb oraz zaskarżalność.....	599
Bogdan Lach – Zabójstwa maskowane dokonywane na tle emocjonalnym....	609
Włodzimierz Majewski – Prawno-kryminologiczna problematyka korupcji w Polsce.....	621
Norbert Malec – Wyzwania biometrycznych metod bezpieczeństwa.....	649
Piotr Mierzwa – Uwarunkowania prawne doboru członków Komisji Nadzoru Finansowego.....	673
Anna Nowakowska – Status cesjonariusza w postępowaniach przygotowawczych prowadzonych w sprawach o przestępstwa przeciwko wierzycielom...	681

	Agata Opalska, Wojciech Kasprzak – <i>Procedura przeszukania systemów komputerowych</i>	695
	Justyna Ożóg – <i>Kryminologiczne uwarunkowania zjawiska handlu narządami ludzkimi – wybrane aspekty</i>	709
	Izabela Rosiak, Andrzej Baranowski, <i>Problem nieuregulowanego stanu prawnego nieruchomości w aspekcie przeprowadzania realizacji procesów inwestycyjnych</i>	727
	Marta Romańczuk-Grącka – <i>Odpowiedzialność karna za szkody powstałe w wyniku usług paramedycznych</i>	737
	Alfred Staszak – <i>Karnoprocesowe możliwości zapoznania się z informacjami objętymi tajemnicą telekomunikacyjną i tajemnicą korespondencji</i>	753
	Ewa Sygit-Kowalkowska, Roman Ossowski – <i>Empatia a psychopatia. O obliczach regulacji stosunków międzyludzkich</i>	773
	Damian Wąsik, Natalia Wąsik – <i>Wyłączenie biegłego na podstawie art. 193 § 3 k.p.k. na przykładzie spraw karnych o błędy w sztuce lekarskiej</i>	787
	Marek Żmuda – <i>Maksyma Vox populi, vox Dei w rozważaniach politycznych Francisa Liebera</i>	797
10	Małgorzata Maria Żoła – <i>Kto zabija człowieka wskutek manewru wyprzedzania</i>	805
	Jarosław Duś – <i>Formy zjawiskowe zbrodni ludobójstwa w orzecznictwie Międzynarodowego Trybunału Karnego dla byłej Jugostawii i Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Rwandy</i>	829
	Jacek Joachimowski – <i>Początki sądownictwa administracyjnego na ziemiach polskich</i>	843
	Hanna Karge, Przemysław Palka – <i>Życie i zdrowie jako wartość – prolegomena</i>	855
	Paweł Kołodziejski, <i>O zasadzie legalizmu w kontekście przestępczości skarbowej</i>	873
	Wojciech Kotowski – <i>O podniesienie poziomu postępowania w sprawach wypadków drogowych</i>	883
	Oliwa Mieczysław – <i>Stosowanie warunkowego przedterminowego zwolnienia wobec sprawców młodocianych – wybrane zagadnienia</i>	903
	Adam Sygit – <i>Zatarcie skazania w przypadku orzeczenia kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania</i>	915
	Bartosz Wieczorek – <i>Istota katastrofy budowlanej w świetle art. 73 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane</i>	923

Na prośbę moich współpracowników a jak się okazuje Redaktorów tej Książki opracowałem ten Zyciorys, będący w istocie „rozliczeniem się z mojego życia zawodowego i naukowego”

Zyciorys

Przyszędtem na świat 70 lat temu, jako drugi z bliźniąt, a trzeci wtedy dziecko w rodzinie. Było to na Kujawach, w małej wiosce w b. województwie bydgoskim. Niewiele brakuwało, a urodziłbym się w Detroit (USA), skąd pochodziła moja mama. Przed rozpoczęciem edukacji szkolnej rodzice przenieśli się do Aleksandrowa Kujawskiego - miasteczka opodal Cie-

chociňka. Tam teŝ ukončytem školu
 podstawowu i liceum ogólnokształtace.
 Wybór kierunku moich studiów sta-
 twity mi (a wtaścienie wybraty go)
 wtedre liceum. W ich bowiem ocenie
 przejawiatem podobno cechy mile wi-
 dziane w zawodzie prawnika i stąd
 po zakončeniū nauki, w nagrodę
 za bardzo dobre wyniki otrzymatem
 od "Dyrekcji i Rady Pedagogicznej"
 egzemplarz "Kodeksu karnego". Min.
 aby zrobić kiedyś z niego užitek,
 a przede wszystkim zgetbic jego sens
 - posredtem "na prawo", ale nie do
 pobliskiego Torunia, lecz do Poznania
 bo tam byla medycyna, ktorego wy-
 brat mój brat, za przedmiot swoich
 studiów. Poznański Wydział Prawa

UNIWERSYTET
ŁÓDZKI

Łódź, dn. 13 czerwca 2018 r.

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Bogusław Sygit

Szanowny Panie Profesorze,

z okazji 70-tych urodzin proszę przyjąć najserdeczniejsze życzenia zdrowia i pomyślności w realizacji zamierzonych celów w pracy naukowej, jak również sukcesów w życiu osobistym.

Pragnę pogratulować Szanownemu Jubilatowi wybitnych osiągnięć na tak szerokim polu, gdyż Pańskie zainteresowania obejmują zagadnienia z dziedziny kryminalistyki, kryminologii, polityki kryminalnej, prawa karnego i wiktymologii. Nieprzecenione w dorobku naukowym Szanownego Pana Profesora są profesjonalne opracowania traktujące o problemach organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w oparciu o Pana niezwykle bogate doświadczenia zdobyte podczas pracy w prokuraturze oraz współpracy z policją, Polskim Towarzystwem Ekspertów Dochodzeń Popożarowych oraz Polskim Towarzystwem Kryminalistycznym. Szanowny Pan Profesor od lat jest związany z Uniwersytetem Łódzkim i swym dydaktycznym talentem, ogromną wiedzą i charyzmą w szczególności wpływa na wysoki poziom kształcenia studentów, jak również pracowników naukowych, co z pewnością potwierdzą Pana współpracownicy. Pana wiedza, wszechstronność, pracowitość i życzliwość zasługują na najwyższe uznanie i winny być stawiane za wzór cech polskiego naukowca.

Życzę Szanownemu Panu Profesorowi kolejnych pięknych jubileuszy i jeszcze raz serdecznie gratuluję osiągnięć.

z wyrazami szacunku
Antoni Różalski

Prof. dr hab. Antoni Różalski
Rektor Uniwersytetu Łódzkiego

List gratulacyjny na Jubileusz Prof. dr. hab. BOGUSŁAWA SYGITA

Hominum causa omne ius cinstututum sit.

Świętowanie Jubileuszu prof. dr. hab. Bogusława Sygita jest dla mnie zaszczytem i niezmiernie miłą okazją do wyrażenia podziwu dla wielostronnych dokonań Pana Profesora, zwłaszcza przyczyniających się do rozwoju prawa administracyjnego – dyscypliny, z którą, podobnie jak Dostojny Jubilat, związałam część swojego zawodowego życia. Wśród dyscyplin prawnych, prawo administracyjne stanowi szczególnie newralgiczna dziedzinę prawną, gdyż obejmuje całokształt życia codziennego obywateli w ich relacji z administracją publiczną – zarówno samorządową, jak i rządową. I owa *paremia* stanowiąca motto dla tych gratulacji, mówiąca o tym, że „Wszelkie prawa ustanawiane są ze względu na człowieka”, w sposób wyjątkowy powinna przyświecać prawnikom administratywistom. W działalności naukowo-zawodowej prof. Bogusława Sygita znajduje ona pełne spełnienie.

Mimo że trudno jest ogarnąć szerokość horyzontów prawniczych Pana Profesora, pozwolę sobie zasygnalizować niektóre z licznych form zaangażowania, ujawniających zarówno interdyscyplinarność zainteresowań, jak też wzajemną komplementarność pracy naukowo-dydaktycznej i praktyki. W przypadku zawodu prawniczego jest to najbardziej wskazane podejście.

Pan Profesor – po ukończeniu studiów prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – przez dwadzieścia dwa lata był prokuratorem, a po transformacji ustrojowej w naszym państwie w 1990 r. – w okresie dwóch lat kierował nawet bydgoską prokuraturą.

Równoległe z wykonywaniem zawodu prokuratora pracował m.in. w Katedrze Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Bydgoszczy oraz w Instytucie Problematyki Przemianowalności (przemianowanym następnie w Instytut Wymiaru Sprawiedliwości) w Warszawie. W pracy naukowo-dydaktycznej związany jest również z Uniwersytetem Łódzkim, gdzie kieruje Zakładem Kryminalistyki. W swoim dorobku organizatorskim i naukowym ma m.in. kierowanie Zakładem Prawa Medycznego w Akademii Medycznej w Bydgoszczy (przemianowanej w Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy) oraz Wydziałem Administracji i Zarządzania Wyższej Szkoły Biznesu w Pile.

Chociaż jak widać, główny obszar działalności – zarówno naukowo-dydaktycznej, jak i zawodowej – Jubilata dotyczy prawa karnego i kryminalistyki, niemniej jednak prawo administracyjne było zawsze ważną częścią jego zainteresowań naukowo-badawczych. Wystarczy wspomnieć o pełnionych funkcjach prodziekana Wydziału Humanistycznego (1996–1999), kierownika Katedry Administracji Publicznej (1997–1998) oraz Dyrektora Instytutu Prawa i Administracji (1998–2002) na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Praktyczny aspekt prawa administracyjnego był zawsze równie bliski Jubilatowi o czym świadczy wieloletnia praca orzecznicza w Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Bydgoszczy.

**Dorobek naukowy,
popularnonaukowy i organizacyjny
prof. dr. hab. Bogusława Sygita**

I. Książki – skrypty – inne opracowania zwarte

- Materiały do ćwiczeń z medycyny zapobiegawczej* (skrypt), Szczecin 1978.
- Przestępstwo sprowadzenia pożaru w teorii prawa karnego oraz w praktyce organów ścigania woj. bydgoskiego*, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1978, 412 s.
- Rola ofiary w genecie rozboju* (skrypt), Instytut Problematyki Przemysłowej, Warszawa 1978.
- Upozorowanie rozboju*, Instytut Problematyki Przemysłowej, Warszawa 1978, 85 s.
- Geneza nielegalnego gorzelnictwa. Badania nad rozmiarami i geografiami zjawiska*, [w:] *Materiały z badań*, Instytut Psychoneurologiczny, Warszawa 1981, 253 s.
- Pożary w aspekcie prawnokarnym i kryminologicznym*, PWN, Warszawa–Poznań 1981, 200 s.
- Ocena wykrywalności nielegalnego gorzelnictwa oraz przyczyn niepowodzeń w tym zakresie*, [w:] *Materiały z badań*, Instytut Psychoneurologiczny, Warszawa 1982, 120 s.
- Ocena stanu potajemnego gorzelnictwa w okresie reglamentacji alkoholu*, [w:] *Materiały z badań*, Instytut Psychoneurologiczny w Warszawie, Warszawa 1983, 117 s.
- Nielegalne gorzelnictwo w okresie reglamentacji alkoholu*, (skrypt), Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy, Warszawa 1984, 127 s. [druk wstrzymany przez cenzurę].
- Potajemne gorzelnictwo w Polsce*, [w:] *Materiały z badań*, Instytut Psychoneurologiczny w Warszawie, Warszawa 1984, 226 s.
- Zwalczanie potajemnego gorzelnictwa w Polsce*, Komitet Rady Ministrów ds. Przestrzegania Prawa, Materiały z badań, Warszawa 1984, 230 s., zdjęcia.
- Pitawal bydgoski: czyli zbiór opisów najgłośniejszych procesów o zabójstwa* (współautor J. Derenda), Pomorze, Bydgoszcz 1985, 168 s.
- Prognoza nielegalnego wyrobu spirytusu do roku 2000*, [w:] *Materiały z badań*, Instytut Psychoneurologiczny w Warszawie, Warszawa 1985, 78 s.
- Zachowania pozorujące przestępstwa i ich zwalczanie. Studium z dziedziny kryminalistyki*, PWN, Warszawa–Poznań 1985, 158 s.
- Nielegalny wyrób spirytusu*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1987, 88 s.

- Kto zabija człowieka. Najgłośniejsze procesy w powojennej Polsce*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1989, 211 s.
- Ludzie starzy na wsi. Studium medyczno-prawne* (skrypt), PAM w Szczecinie, Bydgoszcz–Szczecin 1989 (współautor), 248 s.
- Ocena, przyczyny i źródła wzrostu przestępczości kryminalnej*, [w:] *Materiały z badań*, współautor, Instytut Problematyki Przestępczości, Warszawa 1989.
- Przez czarta opętane. Pitawal bydgoski*, t. II (współautor J. Derenda), Pomorze, Bydgoszcz 1989, 130 s.
- Cudzołóstwo. Zdrada i kara*, Comer, Toruń 1992, 208 s.
- Zbrodnie XX wieku. Mordercy seksualni*, t. I, Janus, Bydgoszcz 1992, 60 s.
- Zbrodnie XX wieku. Mordercy seksualni*, t. II, Janus, Bydgoszcz 1992, 56 s.
- Przestępcy i ich ofiary*, Ławica, Poznań 1995, 170 s.
- Dodatki mieszkaniowe* (współautor), Branta, Bydgoszcz 1995, 165 s.
- Potajemne gorzelnictwo. Studium z zakresu polityki kryminalnej i kryminologii*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1996, 213 s.
- Rozwiązywanie problemów ochrony środowiska w gminach wiejskich*, UGiGOK, Bydgoszcz–Jezióra Wielkie 1996, 213 s.
- Dzieje Głowy Państwa w Rzeczypospolitej 1918–2000*, wyd. I, Zapolex, Toruń 2001, wyd. II, Zapolex, Toruń 2003, 1526 s.
- Historia prawa kryminalnego*, t. I, *Pierwotne prawo kryminalne*, Wyższa Szkoła Biznesu, Piła 2005.
- 46 *Historia prawa kryminalnego*, t. II, *Czyny zabronione w religijnych systemach prawnych*, Wyższa Szkoła Biznesu, Piła 2005.
- Zbrodnia jako kategoria przestępstwa. Studium prawnokarne i politycznokryminalno-kryminalne*, TNOiK, Toruń 2005, 500 s.
- Historia prawa kryminalnego*, Zapolex, Toruń 2007, 520 s.
- Exposè premierów polskich*, wyd. I dot. lat 1918–1997, Zapolex, Toruń 1998, 999 s.; wyd. II (zmienione i uzupełnione), Zapolex, Toruń 2000, 964 s.; wyd. III, dot. lat 1918–2000, Toruń 2001, 982 s.; wyd. IV dot. lat 1918–2009, Toruń 2010, 1087 s.
- Istota przestępnego pożaru w świetle orzecznictwa sądowego* (współautorzy Piotr Guzewski, Tomasz Sawicki), Polskie Towarzystwo Ekspertów Dochodzeń Pożarowych, Poznań 2013, 123 s.
- Kontrola podmiotów leczniczych* (współautor Damian Wąsik), Wolters Kluwer, Warszawa 2015, 248 s.
- Prawo karne judaizmu* (współautor Tomasz Kuczur, Damian Wąsik), Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, 231 s.
- Prawo ochrony zdrowia* (współautor Damian Wąsik), Difin, Warszawa 2016, 256 s.
- Leksykon prawa medycznego* (współautor Damian Wąsik), Wolters Kluwer, Warszawa 2017, 256 s.
- Pomoc finansowa państwa na rzecz dzieci* (współautor), Gut&berg [w druku].

II. Artykuły w książkach/opracowaniach zwartych

- Nieprawidłowości w funkcjonowaniu spółek prawa handlowego* (współautor), [w:] *Patologia społeczna w dobie transformacji*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy 1994.
- Kilka uwag na temat praktycznego stosowania pozakodeksowych przepisów prawa karnego*, [w:] *Nauczanie prawa policjantów*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Pile, Piła 1995.
- Pozyskiwanie przez policję poparcia społecznego w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej* (współautor), [w:] S. Lelental i M. Zajder (red.), *Kryminalistyczne i prawne problemy współczesnej przestępczości*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, Szczytno 1995.
- Hunger motivated thefts and legal protection of life and health as provided for in the constitution*, [w:] N. Gozdek, M. Sygit (eds), *Health Promotion, Theoretical and Practical Aspects*, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Lublin 2005, 520 s.
- Kwalifikacja spraw o pożary*, [w:] P. Guzewski (red.), *Badania przyczyn powstawania pożarów*, Poznań 2005.
- Zoonoses threat in the process of migration of the population. Sanitary veterinary and law problems*, [w:] *Health Promotion*, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Lublin 2006.
- The protection of human life and Health with respect to law and punishment against the consequences of improper use of chemical substances* (współautor), [w:] *Health Promotion*, Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Lublin 2006.
- Pojęcie pożaru w nowoczesnym polskim ustawodawstwie karnym. Ewolucja jego wykładni i uwagi de lege ferenda*, [w:] *Reforma prawa karnego. Propozycje i komentarze. Księga pamiątkowa Profesora Barbary Kunickiej-Michalskiej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008, s. 266–277.
- Konstrukcja przepisów karnych penalizujących zachowania prowadzące pożar*, [w:] J. Kasprzak, B. Młodziejowski (red.), *Kryminalistyka i inne nauki pomocowe w postępowaniu karnym*, Print Group, Olsztyn 2009, s. 401–437.
- Nowe metody i środki ustalania ogniska pożaru* (współautor P. Guzewski) [w:] J. Kasprzak, B. Młodziejowski (red.), *Kryminalistyka i inne nauki pomocowe w postępowaniu karnym*, Print Group, Olsztyn 2009, s. 795–798.
- Ograniczenia w realizacji przez Samorządowe Kolegia Odwoławcze funkcji gwaranta prawa dla dobrej administracji* (współautor T. Jędrzejewski, M. Żmuda), [w:] K. Sieniawski (red.), *Samorządowe Kolegia Odwoławcze jako gwarant prawa do dobrej administracji*, Wydawnictwo Municipium. S.A, Kraków 2009, s. 184–195.
- Czas wydawania postanowień o przeprowadzeniu sekcji zwłok, a możliwości ustalenia przyczyny zgonu* (współautor Z. Wardak i J. Berent), [w:] J. Warylewski (red.), *Czas i jego znaczenie w prawie karnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s. 363–370.
- Dochodzenie czasu i kolejności śmierci ofiar zdarzeń masowych* (współautor E. Sygit), [w:] J. Warylewski (red.), *Czas i jego znaczenie w prawie karnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s. 347–356.

Prof. zw. dr hab. Andrzej Bałandynowicz*

Transkulturowa i interdyscyplinarna demarkacja normatywna systemicznego określenia zjawiska przemocy w rodzinie

Drogiemu Jubilatowi Profesorowi Bogusławowi Sygitowi życzę, aby „zawsze był dzielny dla siebie samego i dla dumy będącej w tym, aby dzień swe męstwo w statecznej i niezłomnej postawie wbrew wszystkim ciosom fortuny. Prawdziwa i mądra wielkość duszy uważa, że owa cnota, do której najbardziej dąży natura, polega na czynach, nie na słowie”.

Michael de Montaigne, *Próby*, t. II, Warszawa 1985, s. 294

Przemoc w środowisku rodzinnym wiąże się z działalnością intencjonalną, skierowaną jest przeciwko pozostałym członkom rodziny, narusza prawa i dobra osobiste ofiar, wykorzystuje wyraźną asymetrię stron oraz powoduje ból i cierpienie poprzez narażanie zdrowia i życia na poważne szkody.

System normatywny w praktycznym krwiobiegu społecznym powinien w sposób efektywny kontrolować i zmieniać zachowania niedojrzałe i nierozważne oparte na naruszaniu praw i swobód człowieka. Aktualnie relacje wspólnotowe charakteryzują się ogromną anomią, reifikacją i postantropologią i są znacząco zatowarowane. Ten stan rzeczy z kolei prowadzi do zacierania granic między sferą życia prywatnego a publicznego. W oparciu o środki komunikacji masowej i przy wykorzystaniu cyberprzestrzeni wykształciła się powszechna gotowość do zachowań desensytyzacyjnych i podważających pięści, lekceważących osoby słabe i nieodporne na sytuacje stresowe.

Zjawisku temu towarzyszy otwarte i publiczne artykułowanie stanów emocjonalnych przybierających postać wrogich zniekształceń atrybucyjnych, a tym samym wykształca się zdeformowany obraz przeżyć psychicznych i duchowych jednostki jako wzór do naśladowania. Wkraczanie w niekontrolowane relacje interpersonalne, desensytyzacja we-

---

* Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. J. Korczaka w Warszawie, Katedra Pedagogiki Pokoju i Probacji.

Czy śmierć mózgu jest śmiercią człowieka? Spojrzenie lekarza neurochirurga

Koncepcja śmierci mózgu jest przykładem wpływu rozwoju medycyny i technologii na podstawowe elementy dotyczące życia człowieka jako jednostki. Śmierć osobnicza jest wydarzeniem, które jest głęboko osadzone w społeczeństwie i każdej kulturze. Jest zawsze związana z emocjami, otoczona szeregiem zwyczajów charakterystycznych dla danej populacji. Przed erą intensywnej terapii i mechanicznej wentylacji oczywistym momentem, który uznawany był za śmierć człowieka, było nieodwracalne zatrzymanie oddechu i bicia serca. W ujęciu ideologicznym był to punkt, granica odcięcia, po przekroczeniu której można było uznać człowieka za zmarłego. Naturalny rozwój technologii i idący za tym rozwój sztuki leczenia wymusił zmianę tej instynktownej i dość oczywistej definicji.

105

Historia

Impulsem do rozwoju respiratoroterapii stała się wirusowa choroba, której celem były motoneurony α rdzenia kręgowego – polio. Powodowała ona niewydolność oddechową na poziomie mięśni wdechowych. Początkowo wspomaganie wentylacji oparte było na generowaniu ujemnego ciśnienia atmosferycznego na zewnątrz klatki piersiowej, co biernie powodowało jej rozprężenie i wdech. Aparatury te, nazywane kolokwialnie „żelaznymi płucami”, miały wiele wad, które uniemożliwiały ich zastosowanie na szeroką skalę w medycynie. Przełomem okazały się lata pięćdziesiąte XX w., kiedy zastosowano inne podejście do wentylacji płuc. Motorem była olbrzymia, prawie 80%, śmiertelność chorych na polio.

---

* Kierownik Kliniki Neurochirurgii, Wojskowy Szpital Kliniczny w Bydgoszczy.

** Klinika Neurochirurgii, Wojskowy Szpital Kliniczny w Bydgoszczy.

Z uwagi na niewielką dostępność ówczesnych respiratorów o ujemnym ciśnieniu zaproponowano wentylację dodatnimi wartościami ciśnień po wykonaniu tracheostomii. Miało to miejsce w Blegdams Infectious Disease Hospital, gdzie ok. 1500 studentów brało udział w manualnej wentylacji nawet do 70 pacjentów naraz¹. Z uwagi na ogromny nakład pracy, trudność w jej organizacji oraz znaczącą poprawę przeżycia pacjentów, koncepcja wentylacji dodatnimi ciśnieniami wymagała usprawnienia samej metody jej prowadzenia. Dzięki postępowi technicznemu powstały oddziały intensywnej terapii oraz szeroko dostępne, cały czas ulepszone respiratory. Od tej pory zmieniła się skala problemu niewydolności oddechowej spowodowanej przez uszkodzenie m.in. ośrodka oddechowego. Nagle pojawiła się populacja pacjentów nie podejmujących samodzielnie akcji oddechowej z powodu uszkodzenia mózgu, z zachowaną akcją serca. Z tego powodu rozwój intensywnej terapii wymusił skupienie się nad problemem uszkodzenia mózgu, definicją śmierci mózgu i jej wpływie na śmierć człowieka. Kulminacyjnym momentem dla rozwoju definicji śmierci mózgu była data 5 sierpnia 1968 r. Ukazała się wtedy publikacja w „Journal of the American Medical Association” Komisji Harvardzkiej dotycząca definicji nieodwracalnej śpiączki² oraz miała miejsce deklaracja z Sydney podczas 22. Światowego Zjazdu Towarzystw Medycznych³. Podkreślono w nich fakt, iż do kryteriów krążeniowych śmierci osobniczej należy dołączyć jeszcze jeden element – śmierć mózgu, która jest ekwiwalentem śmierci człowieka. Obydwa dokumenty podkreśliły to zagadnienie, stając się motorem rozwoju badań w tym zakresie i udoskonalenia rozwijających się kryteriów diagnostycznych.

106

Podstawy anatomiczne

Podstawą do zrozumienia patofizjologii śmierci mózgu jest znajomość anatomii funkcjonalnej mózgowia. Mózgowie dzieli się na mózg, pień mózgu i mózdzek. Mózg zbudowany jest z kresomózgowia i międzymózgowia. Do pnia mózgu należy śródmózgowie, most i rdzeń prze-

¹ M.K. Sykes, J.P. Bunker, *The anaesthetist and the fever hospital*, [w:] M.K. Sykes, J.P. Bunker (eds), *Anaesthesia and the Practice of Medicine: Historical Perspectives*, London 2007, s. 161.

² A definition of irreversible coma Report of the Ad Hoc Committee of the Harvard Medical School to Examine the Definition of Brain Death, *JAMA* 1968, vol. 205, s. 337–340.

³ S.S.B. Gilder, *Twenty-second World Medical Assembly*, *Br Med J* 1968, vol. 3(5616), s. 493–494.